

Dosarul nr. 2ra-1842/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. O. Cernei)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A.Panov, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

03 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Gheorghe Străisteanu,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare cu privire la constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, prezumția nevinovăției prin tragerea la răspundere contravențională și aplicarea ilegală a sancțiunii, repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 06 decembrie 2017, Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare solicitând constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională (penală), prezumția nevinovăției, constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6§1 CEDO, încălcare comisă prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI03 849000 din 26 iulie 2017 și aplicarea unei sancțiuni vădit ilegale, prin fabricarea și falsificarea dosarului contravențional (penal) din 26 iulie 2017, încasarea de la Inspectoratul Național de Patrulare în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 18500 lei cauzat prin fabricarea, falsificarea și aplicarea ilegală în privința sa a unei sancțiuni contravenționale (penale).

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 26 iulie 2017 ora 10:30, agentul constator al Inspectoratului Național de Patrulare, Sergiu Ursu, fără temei l-a stopat lângă Institutul de Medicină și a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție, cu date false. Agentul constator a fabricat în privința sa un dosar contravențional și l-a sancționat ilegal cu amendă în mărime de 600 de lei și 3 puncte de penalizare.

Reclamantul a menționat că faptul falsificării și fabricării dosarului contravențional din 26 iulie 2017 a fost constatat prin hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, menținută prin decizia din 09

noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost anulat procesul-verbal cu privire la contravenție întocmit în privința sa și decizia agentului constatator cu privire la aplicarea sancțiunii contravenționale.

Partea reclamantă a indicat că prin hotărâre judecătorească irevocabilă s-a stabilit că a fost tras la răspundere contravențională (penală) și sancționat vădit ilegal, contrar prevederilor Codului Contravențional, prin falsificarea unui proces-verbal cu privire la contravenție și alte decizii de sancționare. Ca urmare, i-a fost încălcat grav dreptul fundamental de a nu fi tras la răspundere contravențională (penală), contrar prevederilor legislației în vigoare, prezumția nevinovăției, încălcare ce cade sub incidența art. 6 § 1 CEDO. Or, în cauza Ziliberg versus Moldova (cererea nr. 61821/00), CtEDO a reiterat că caracterul general al Codului Contravențional și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și a preveni, sunt suficiente pentru a arăta în sensul art. 6 CEDO, că reclamantul a fost acuzat de o abatere penală, procedurile administrative (contravenționale) cad sub incidența caracterului penal al procedurilor și acestora li se aplică același principiu precum și examinarea procedurilor penale.

Reclamantul a declarat că procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI03849000 din 26 iulie 2017 a fost întocmit cu date eronate, false, lipsindu-l intenționat de dreptul de a fi apărat de un avocat, de a prezenta probe, cereri, plângeri, declarații, i-au fost încălcate drepturile prevăzute de Constituția Republicii Moldova și CEDO. În opinia sa, nu a avut parte de un proces echitabil conform art. 6 § 1 CEDO la întocmirea procesului-verbal, fapt confirmat prin hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, menținută prin decizia din 09 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău. Astfel, prejudiciul moral estimat la suma de 18500 de lei, rezultă din: sentimente de frustrare cauzate de caracterul ilegal al acțiunilor Inspectoratului Național de Patrulare comise vădit contrar legislației; suferințe continue din cauza ilegalităților comise în privința sa, prin adoptarea unei decizii de sancționare ilegale, acțiuni ce demonstrează ignorarea intenționată a legislației în vigoare; anxietate cauzată de incertitudinea creată de angajații Inspectoratului Național de Patrulare, din comportamentul cărora a înțeles că ilegalitățile comise, în viziunea lor, este o normă de drept; suferințe psihice, stresuri, nervi, griji, afectare sufletească și spirituală, oboseală, dificultăți, demoralizare, descurajare; hedonisit - limitarea de a se bucura de plăcerea vieții, de satisfacții spirituale și materiale.

Prin hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu și s-a constatat încălcarea dreptului lui Gheorghe Străisteanu la proces echitabil, de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, precum și lezarea dreptului acestuia la prezumția de nevinovăție, admise prin întocmirea în privința acestuia la 26 iulie 2017 a deciziei agentului constatator din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare și sancționarea cu amendă în cuantum de 12 unități convenționale și 3 puncte de penalizare, decizie anulată ulterior cu încetarea procesului contravențional din motivul lipsei faptei contravenției; în rest pretențiile lui Gheorghe Străisteanu cu privire la repararea prejudiciului moral au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Gheorghe Străisteanu; s-au admis apelurile declarate de Inspectoratul Național de Patrulare și Ministerul Justiției al Republicii Moldova; s-a casat

hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani și s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a respins integral ca fiind nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare cu privire la constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, prezumția de nevinovăție, prin tragerea la răspundere contravențională și aplicarea ilegală a sancțiunii, repararea prejudiciului moral.

La 17 iulie 2018 Gheorghe Străisteanu a declarat recurs împotriva deciziei din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia integral și în partea încasării prejudiciului moral cauzat, hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi prin care să se încaseze de la Inspectoratul Național de Patrulare în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 18500 lei cauzat prin fabricarea, falsificarea și aplicarea ilegală în privința sa a unei sancțiuni contravenționale (penale).

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia a fi aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Recurentul a menționat că unicul motiv care a fost invocat și menționat în decizia instanței de apel și care a fost pus la baza anulării hotărârii primei instanțe și respingerea cererii de chemare în judecată este precum că dreptul persoanei de recuperare a prejudiciului cauzat survine numai în cazul și perioada procesului contravențional, prin urmare, conform prevederilor art. 1404 alin. (3) Cod civil obligația de reparare nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție sau din culpă gravă să înlăture prejudiciul prin mijloace legale. În opinia sa, aceste afirmații sunt eronate, deoarece art. 1404 din Codul Civil nu este aplicabil speței. Or, în conformitate cu recomandările CtEDO, în cauza Ziliberg versus Moldova (cererea nr.61821/00) caracterul general al Codului Contravențional și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și a preveni, sunt suficiente pentru a arăta, în sensul articolului 6 al Convenției, că reclamantul a fost acuzat de o abatere penală, procedurile administrative (contravenționale) cad sub incidența caracterului penal al procedurilor și acestora li se aplică același principiu precum și la examinarea procedurilor penale. Astfel, în cazul dat se aplică prevederile art. 1405 Cod civil, adică răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată și Legea 1545 din 25 februarie 1998. Or, conform art. 3 alin.(1) lit. d) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată. Art. 13 din Lege prevede că prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenziilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Recurentul a afirmat că rezultând din prevederile art. 1 al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, prezenta lege constituie actul legislativ de bază, care reglementează, cauzele, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești. Având în vedere că răspunderea pentru prejudiciul moral are un caracter compensator, acesta urmează să se determine de către instanța de judecată, rezultând din circumstanțele

concrete ale cauzei, ținându-se cont de persoana reclamantului și de măsura în care această compensație poate să-i aducă satisfacție.

În opinia recurentului, instanța de judecată urmează să determine că, prin tragerea la răspundere contravențională ilegală, i-a fost încălcat dreptul prevăzut de art. 53 din Constituție, iar suferințele psihice provocate trebuie compensate prin acordarea unor despăgubiri. Or, este destul de importantă unificarea practicii judiciare a instanțelor naționale și la acordarea despăgubirilor morale. În acest sens, a declarat că jurisprudența CtEDO relevă că instanțele judecătorești naționale ar putea să acorde satisfacție morală la constatarea violării drepturilor și libertăților fundamentale și anume pentru violarea art. 6 CEDO -1000 -7000 euro, echivalentul în lei moldovenești. În cauza Antipencov vs. Rusia, nr. 33470/03 din 15 octombrie 2009, CtEDO reiterează că părții lezate nu-i poate fi cerut ca aceasta să prezinte probe întru argumentarea prejudiciului moral suferit. Simpla constatare a încălcării săvârșite de organele împuternicite cu anumite funcții și declarațiile părții lezate sunt suficiente pentru a oferi o satisfacție echitabilă. Acelaș concept, este invocat în cauza Gridin vs. Rusia, cererea nr. 4171/04 din 01 iunie 2006.

De asemenea, recurentul a invocat jurisprudența națională decizia nr. 2ra-1179/2018 a Curții Supreme de Justiție, Străisteanu vs Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul Național de Patrulare, la fel și jurisprudența CtEDO, emise în cazuri cu situații similare: Cucu și alții vs Republica Moldova - nr. 7753/13, nr. 75188/13 și nr. 76511/14, hotărârea din 10 iulie 2018; Mătășaru și Savițchi vs Republica Moldova - nr. 43038/13, hotărârea din 10 iulie 2018; hotărârea CtEDO din 30 mai 2017, în cauza Grecu vs Republicii Moldova; cauza Beganovic vs Croația, Cererea nr. 46423/06, hotărârea din 25 iunie 2009, final 25/09/2009

Recurentul a indicat că instanța de apel a ignorat toate probele, toate prevederile legislației în vigoare, iar instanța de fond parțial a ignorat aceste prevederi, inclusiv hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 06 din 11 noiembrie 2013 privind procedura de judecare a cauzelor civile în ordine de apel și Recomandările CEDO făcute în astfel cazuri care dispun expres: hotărârea instanței judecătorești se pronunța în numele Legii, trebuie să fie legală, întemeiată și să conțină răspunsuri la toate pretențiile. Or, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe nu corespund cerințelor art. 241 alin. (5) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 31 mai 2018, iar Gheorghe Străisteanu a declarat recurs la 17 iulie 2018, ceea ce denotă că recursul este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 26 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu și va casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea respingerii cerinței de încasare a prejudiciului moral cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere parțială a cerinței cu privire la încasarea prejudiciului moral, în rest cu menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Instanțele ierarhic inferioare au constatat conform materialelor cauzei precum că la 26 iulie 2017, de către agentul constatator al Inspectoratului Național de Patrulare al Inspectoratului General al Poliției, Sergiu Ursu, a fost întocmit în privința lui Gheorghe Străisteanu un proces-verbal cu privire la contravenție în baza art. 240 alin.(1) Cod contravențional, precum că la 26 iulie 2017 ora 13:00, în mun.Chișinău, pe str. Mihai Viteazul, nr. 2, conducătorul automobilului de model xxxx, cu număr de înmatriculare xxxx, a neglijat cerințele marcajului longitudinal 1.3 al Regulamentului circulației rutiere, ignorând prevederile pct. 30 al Regulamentului circulației rutiere, prin ce a comis contravenția prevăzută de art. 240 alin.(1) Cod contravențional.

Prin decizia agentului constatator din 26 iulie 2017 lui Gheorghe Străisteanu i-a fost aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 12 unități convenționale, ceea ce constituie 600 de lei și i-au fost aplicate 3 puncte de penalizare.

Drept urmare, nefiind de acord cu procesul-verbal cu privire la contravenție și decizia agentului constatator din 26 iulie 2017, Gheorghe Străisteanu a depus contestație.

Prin hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, menținută prin decizia din 09 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis

contestația depusă de Gheorghe Străisteanu și s-a anulat procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI03 849000 din 26 iulie 2017, întocmit în privința lui Gheorghe Străisteanu în baza art. 240 alin.(1) Cod contravențional și s-a anulat decizia din 26 iulie 2017 a agentului constatator al Inspectoratului Național de Patrulare al Inspectoratului General al Poliției, Sergiu Ursu, cu privire la aplicarea sancțiunii contravenționale în privința lui Gheorghe Străisteanu, prin care a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 240 alin.(1) Cod contravențional, ca fiind emisă cu încălcarea normelor procesuale prevăzute de art. 447¹ Cod contravențional, cu încetarea procesului contravențional din lipsa faptului contravenției (f.d.16-25).

Conform art. 384 alin.(2) lit. u) Cod contravențional, persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

În acest sens, prin cererea de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare, depusă la 06 decembrie 2017, Gheorghe Străisteanu a solicitat constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras ilegal la răspundere contravențională (penală), prezumția nevinovăției, constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6§1 CEDO, încălcare comisă prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI03 849000 din 26 iulie 2017 și aplicarea unei sancțiuni vădit ilegale, prin fabricarea și falsificarea dosarului contravențional (penal) din 26 iulie 2017, încasarea de la Inspectoratul Național de Patrulare în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 18500 lei cauzat prin fabricarea, falsificarea și aplicarea ilegală în privința sa a unei sancțiuni contravenționale (penale) (f.d.3-14).

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță, prin hotărârea din 28 februarie 2018, corect a ajuns la concluzia privind temeinicia acțiunii în partea constatării încălcării dreptului lui Gheorghe Străisteanu la proces echitabil, de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, precum și lezarea dreptului acestuia la prezumția de nevinovăție, admise prin întocmirea în privința acestuia la 26 iulie 2017 a deciziei agentului constatator din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare și sancționarea cu amendă în cuantum de 12 unități convenționale și 3 puncte de penalizare, decizie anulată ulterior cu încetarea procesului contravențional din motivul lipsei faptei contravenției (f.d.62,79-83).

Însă, instanța de apel, ca urmare a interpretării și aplicării eronate a normelor de drept neîntemeiat, prin decizia din 31 mai 2018, a decis casarea hotărârii primei instanțe, emițând o nouă hotărâre de respingere integrală a cererii de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Colegiu apreciază ca fiind corecte referințele primei instanțe la prevederile

Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece reclamantul pretinde constatarea încălcării drepturilor sale la un proces echitabil, de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, la prezumția nevinovăției, prin tragerea sa la răspundere contravențională cu aplicarea sancțiunii contravenționale în rezultatul acțiunilor pârâtului Inspectoratului Național de Patrulare- organ împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții.

Colegiul reiterează că procesul-verbal cu privire la contravenție întocmit la 26 iulie 2017 în privința lui Gheorghe Străisteanu în baza art. 240 alin.(1) Cod contravențional și decizia agentului constator din 26 iulie 2017 de sancționare a lui Gheorghe Străisteanu în baza aceluiași articol cu o amendă în mărime de 12 unități convenționale și 3 puncte de penalizare, au fost anulate prin hotărârea din hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, menținută prin decizia din 09 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, iar procesul contravențional a fost încetat din lipsa faptei contravenției.

În această ordine de idei, Colegiul reține raționamentul primei instanțe precum că admiterea contestației depuse de către Gheorghe Străisteanu, cu anularea actelor întocmite în privința reclamantului, demonstrează, *inter alia*, că la momentul sancționării contravenționale a reclamantului, agentul constator nu a elucidat toate circumstanțele cauzei, inclusiv circumstanțele care indicau la nevinovăția lui Gheorghe Străisteanu în comiterea faptei imputate și drept consecință Gheorghe Străisteanu eronat a fost sancționat, fiindu-i afectat dreptul la prezumția nevinovăției.

Prezumția nevinovăției este garantată atât de art. 6§2 CEDO, conform căruia orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită, cât și de art. 21 al Constituției Republicii Moldova care statuează că orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Or, legea afirmă nevinovăția persoanei învinuite de săvârșirea unei infracțiuni fără a condiționa această prezumție de dovedirea unui fapt prezumat.

CtEDO în hotărârea din 04 octombrie 2007 în cauza Anghel vs România, cererea nr. 28183/03, referitor la aplicabilitatea articolului 6 CEDO, a remarcat faptul că dreptul intern nu califică drept „faptă penală” contravenția pentru care reclamantul a fost sancționat cu amenda, legiuitorul alegând să scoată în afara legii penale unele fapte care au fost săvârșite în împrejurări care conduc la concluzia că acestea nu întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni. Acest fapt nu este însă determinant pentru aplicabilitatea articolului 6 § 1 din CEDO, întrucât dispozițiile din dreptul intern nu au decât o valoare relativă (Öztürk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984, seria A, nr. 73, pag. 19, pct. 52). Având în vedere criteriile stabilite în jurisprudența sa constantă în materie (a se vedea, printre altele, Ezech și Connors vs Regatul Unit al Marii Britanii (GC), nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 120, CEDO 2003-X), Curtea consideră că, în ciuda naturii pecuniare a sancțiunii aplicate efectiv reclamantului, a quantumului redus al acesteia și a naturii civile a legii care sancționează contravenția respectivă, procedura în cauză poate fi asimilată unei proceduri penale. Având în vedere numărul mare de infracțiuni ușoare,

îndeosebi în domeniul circulației rutiere, un stat contractant poate avea motive serioase să-și scutească jurisdicțiile de grija de a le urmări și reprima. Încredințarea acestei sarcini autorităților administrative nu contravine prevederilor Convenției atât timp cât cel în cauză poate să sesizeze un tribunal oferind garanțiile art. 6 CEDO, în legătură cu orice decizie luată astfel împotriva sa (Öztürk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984).

CtEDO în jurisprudența sa, analizând caracterul „penal” al contravenției, a statuat că o eventuala distincție între contravenții și infracțiuni în legislația internă a statelor semnatare ale Convenției, nu poate avea ca efect scoaterea unei categorii de fapte din sfera de aplicare a art. 6 din CEDO care garantează dreptul unui individ la un proces echitabil.

Un aspect important, în speță, este de reținut că reclamantul a pretins constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională, precum și dreptul la prezumția nevinovăției. Or, această circumstanță reprezintă o încălcare esențială a drepturilor și libertăților constituționale ale reclamantului, în condițiile în care și art. 21 din Constituția Republicii Moldova garantează persoanelor prezumția nevinovăției.

În contextul dat, Colegiul relevă că în cazul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, care este un remediu intern instituit pentru repararea eventualelor prejudicii cauzate prin lezarea dreptului garantat de art. 6 § 2 CEDO, este necesar de a se conduce de aprecierea dată de CtEDO prin echivalarea faptelor contravenționale cu faptele penale și de a aplica Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, fără anumite diferențieri.

În acest sens, Colegiul apreciază ca fiind pertinente și prevederile art. 5 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, conform cărora orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

În atare circumstanțe, Colegiul precizează că caracterul contravențional al răspunderii angajate reclamantului Gheorghe Străisteanu nu poate servi ca temei de respingere a pretenției cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de stat, inclusiv prin lezarea dreptului la prezumția de nevinovăție.

Colegiul apreciază ca fiind irelevantă supoziția instanței de apel precum că dreptul persoanei trase la răspundere contravențională la recuperarea prejudiciului cauzat survine doar în cazul și în perioada procesului contravențional și doar dacă este constatat că persoana cu funcție de răspundere, organul constator sau instanța judiciară care au pronunțat decizia/hotărârea contravențională au acționat ilicit.

Or, legislația în vigoare nu exclude dreptul persoanei de a pretinde ulterior recuperarea prejudiciului cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite, or, reclamantul contrar prevederilor legale a fost supus unei sancțiuni contravenționale sub formă de amendă.

De altfel, anularea actelor ce au dus la sancționarea contravențională a reclamantului, acordă dreptul reclamantului de a pretinde la recuperarea prejudiciului prin prisma Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 în coroborare cu art. 384 Cod contravențional.

Or, instanța de apel contrar circumstanțelor cauzei a aplicat o lege ce nu trebuia a fi aplicată și anume art. 1404 Cod civil, argument invocat și de recurent.

Conform art. 1404 alin. (1), (3) Cod civil, prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave. Obligația de reparare a prejudiciului nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție ori din culpă gravă, să înlăture prejudiciul prin mijloace legale.

În contextul dat, Colegiul reține că instanța de apel invocând prevederile art. 1404 alin.(1), (3) Cod civil, nu a luat în considerare că reclamantul pretinde recuperarea prejudiciului ca rezultat al tragerii ilegale la răspundere contravențională și sancționării sale.

În această ordine de idei, Colegiul apreciază ca fiind relevante argumentele recurentului invocate în acest sens, în condițiile în care se pretinde recuperarea prejudiciului cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite ale organului împuternicit cu examinarea cauzelor contravenționale și nu a prejudiciului cauzat printr-un act administrativ sau nesoluționarea unei cereri de către o autoritate publică.

Ipoteza instanței de apel precum că pentru antrenarea răspunderii autorității competente în soluționarea cauzei contravenționale în sensul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 este necesară constatarea acțiunilor acesteia ca fiind nelegitime este irațională, deoarece prin hotărârea de admitere a contestației depuse de Gheorghe Străisteanu, în esență, s-a constatat ignorarea prevederilor legale de către agentul constator la întocmirea procesului verbal cu privire la contravenție și emiterea deciziei de sancționare a lui Gheorghe Străisteanu, care în sensul legii nu pot fi calificate decât ca acțiuni ale agentului constator ce contravin normelor legale care au dus la încălcarea principiului general.

Or, art. 2 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești statuează că acțiuni ilicite reprezintă acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

În atare circumstanțe, Colegiul reiterează că instanța de apel eronat a interpretat aceste aspecte, or, însăși anularea actelor privind tragerea la răspundere contravențională și sancționarea persoanei este o consecință a constatării, în esență, a acțiunilor incorecte ale agentului constator, fiind o condiție respectată în sensul antrenării răspunderii autorității competente.

Astfel, instanța de apel concluzionând că, la caz nu poate surveni răspunderea autorității competente, deoarece nu ar fi fost examinată legitimitatea acțiunilor acesteia, a eludat faptul că actele autorității competente (prin intermediul agentului constator) privind tragerea la răspundere contravențională și sancționarea

persoanei au fost anulate, în condițiile în care reclamantul pretinde constatarea încălcării drepturilor sale și încasarea prejudiciului moral cauzat în rezultatul acestora.

Mai mult ca atât, art. 3 al Protocolului nr. 7 la CEDO statuează că atunci când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau când este acordată grațierea, pentru că un fapt nou sau recent descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă din cauza acestei condamnări este despăgubită conform legii ori practicii în vigoare în Statul respectiv, cu excepția cazului în care se dovedește că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă în tot sau în parte.

Conform art. 4 al Constituției Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În consecință, Colegiul relevă că intentarea procesului contravențional în privința lui Gheorghe Străisteanu și sancționarea acestuia de către agentul constatator al Inspectoratului Național de Patrulare, sunt acțiuni care în interpretarea CtEDO în materie penală, îi oferă reclamantului dreptul de a pretinde compensarea prejudiciului cauzat în rezultatul acestora.

Colegiul accentuează că nu poate fi acceptat argumentul instanței de apel precum că reclamantul Gheorghe Străisteanu nu ar fi pretins încasarea prejudiciului cauzat în perioada procesului contravențional și putea să pretindă doar dacă s-ar fi constatat acționarea ilicită din partea organelor competente, or, reclamantul pretinde prejudiciul moral ca rezultat constatării încălcării drepturilor sale și în consecință aplicării în privința sa ale unei sancțiuni contravenționale.

Pentru angajarea răspunderii pentru prejudiciul cauzat prin erori ale organului responsabil cu examinarea cauzelor de contravenții, una din condiții este actul de reabilitare care și atestă admiterea erorii și în consecință prejudicierea neîntemeiată a persoanei, or, în speță, actele întocmite în privința reclamantului au fost anulate prin hotărâre judecătorească.

Tot aici, este de menționat că faptul nesolicitării reclamantului în cadrul procesului contravențional a anumitor despăgubiri sau cheltuieli, nu exclude dreptul acestuia de a se adresa ulterior cu astfel de solicitări și respectiv aserțiunea instanței de apel invocată în acest sens nu poate servi ca temei de respingere a acțiunii înaintate în partea aceasta.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că alegațiile instanței de apel invocate în acest sens nu pot constitui temei de respingere a pretenției reclamantului privind recuperarea prejudiciului moral solicitat.

De altfel, Colegiul notează că instanța de apel, în esență, în motivarea sa nu s-a referit decât la netemeinicia pretenției privind recuperarea prejudiciului, însă a ignorat faptul că reclamantul a pretins constatarea încălcării dreptului de a nu fi tras la răspundere contravențională, la prezumția nevinovăției, dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6§1 CEDO, încălcare comisă prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI03 849000 din 26 iulie 2017 și aplicarea

unei sancțiuni vădit ilegale, prin fabricarea și falsificarea dosarului contravențional (penal) din 26 iulie 2017.

Or, pretențiile reclamantului nu se limitează doar la recuperarea prejudiciului, ceea ce denotă că în partea constatării încălcării drepturilor pretinse, instanța de apel a casat hotărârea primei instanțe și a generalizat soluția sa privind respingerea acțiunii în această parte.

Concomitent Colegiul reliefa că în conformitate cu art. 373 alin.(1) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

De altfel, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei.

În acest sens, Colegiul accentuează că instanța de apel admitând cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a ignorat faptul că, de fapt, atât în conținutul cererii de apel depuse la 12 martie 2018, cât și la 25 aprilie 2018 (f.d.86, 94-98), apelantul se referă la un litigiu ce vizează încălcarea judecării cauzei în termen rezonabil, însă nicidecum nu ține de speța dată.

În speță, obiectul litigiului constituie constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, prezumția nevinovăției prin tragerea la răspundere contravențională și aplicarea ilegală a sancțiunii, repararea prejudiciului moral.

Mai mult ca atât, argumentele expuse în decizie de către instanța de apel conform apelului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu coincid cu argumentele invocate, de fapt, de către apelantul Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În această ordine de idei, Colegiul precizează că apelantul Ministerul Justiției al Republicii Moldova în apelul declarat se referă la încălcarea termenului judecării cauzei în termen rezonabil și respectiv recuperarea prejudiciului prin prisma Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, lege ce nu este pertinentă speței date. Or, anumite dispoziții legale ale acesteia nu au fost invocate ca temei de drept de către reclamant și nici motivarea hotărârii primei instanțe nu este axată pe această normă legală.

Aici Colegiul remarcă că Gheorghe Străisteanu pretinde recuperarea prejudiciului prin prisma prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și art. 384 Cod contravențional. Astfel, instanța de apel contrar normelor procedurale a constatat temeinicia unui apel care nu se referă la litigiul în cauză, ceea ce constituie un temei suplimentar de casare a deciziei instanței de apel.

Colegiul reiterează că prima instanță justificat a constatat temeinicia acțiunii în partea constatării încălcării dreptului lui Gheorghe Străisteanu la un proces echitabil, de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, precum și lezarea dreptului acestuia la prezumția de nevinovăție, admise prin întocmirea în privința acestuia la 26 iulie 2017 a deciziei agentului constator din cadrul Inspectoratului Național de

Patrulare și sancționarea cu amendă în cuantum de 12 unități convenționale și 3 puncte de penalizare, decizia anulată ulterior cu încetarea procesului contravențional din motivul lipsei faptei contravenției.

Pornind de la faptul constatării încălcării dreptului reclamantului la un proces echitabil, de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, lezarea dreptului la prezumția de nevinovăție, admise prin sancționarea acestuia, Colegiul conchide de a admite parțial și pretenția în partea încasării prejudiciului moral și a încasa de la Inspectoratul Național de Patrulare al Inspectoratului General al Poliției în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 3000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Or, în contextul prevederilor art. 13 alin. (1) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

În acest sens, Colegiul precizează că argumentele expuse anterior justifică recuperarea parțială a prejudiciului moral, or, unul din criteriile de apreciere a prejudiciului moral este cel al echității, conform căruia cuantumul despăgubirii trebuie să fie stabilit astfel încât efectul acestuia să fie compensatoriu.

Mai mult ca atât, însăși prima instanța a menționat că reclamantul fiind victima a acțiunilor contrare prevederilor legale ale organului împuternicit cu examinarea cazurilor cu privire la contravenții, i-au fost cauzate incertitudini, frustrări și stres. Astfel, Colegiul relevă că, la caz, nu doar constatarea încălcării dreptului reclamantului, ar constitui o satisfacție morală, fiind necesară și încasarea unei compensații morale în echivalent bănesc.

Or, conform art. 1423 alin.(1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

În circumstanțele de fapt și de drept menționate și având în vedere faptul că instanța de apel a aplicat și a interpretat eronat normele de drept material și de drept procedural în raport cu circumstanțele cauzei, iar hotărârea primei instanțe în partea respingerii prejudiciului moral fiind neîntemeiată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul cu casarea deciziei contestate și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerinței de încasare a prejudiciului moral cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere parțială a cerinței cu privire la încasarea prejudiciului moral. În rest menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. b), f), art.445 alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu.

Se casează decizia din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare cu privire la constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil de a nu fi tras

eronat la răspundere contravențională, prezumția nevinovăției prin tragerea la răspundere contravențională și aplicarea ilegală a sancțiunii, repararea prejudiciului moral;

Se casează hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului Național de Patrulare cu privire la constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil de a nu fi tras eronat la răspundere contravențională, prezumția nevinovăției prin tragerea la răspundere contravențională și aplicarea ilegală a sancțiunii, repararea prejudiciului moral, în partea respingerii cerinței de încasare a prejudiciului moral și se pronunță o hotărâre nouă în această parte prin care:

-se admite parțial cerința lui Gheorghe Străisteanu cu privire la încasarea prejudiciului moral și se încasează de la Inspectoratul Național de Patrulare al Inspectoratului General al Poliției în beneficiul lui Gheorghe Străisteanu suma de 3000 de lei (trei mii lei) cu titlu de prejudiciu moral;

-în rest se respinge cerința lui Gheorghe Străisteanu cu privire la încasarea prejudiciului moral.

În rest se menține hotărârea din 28 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Victor Burduh